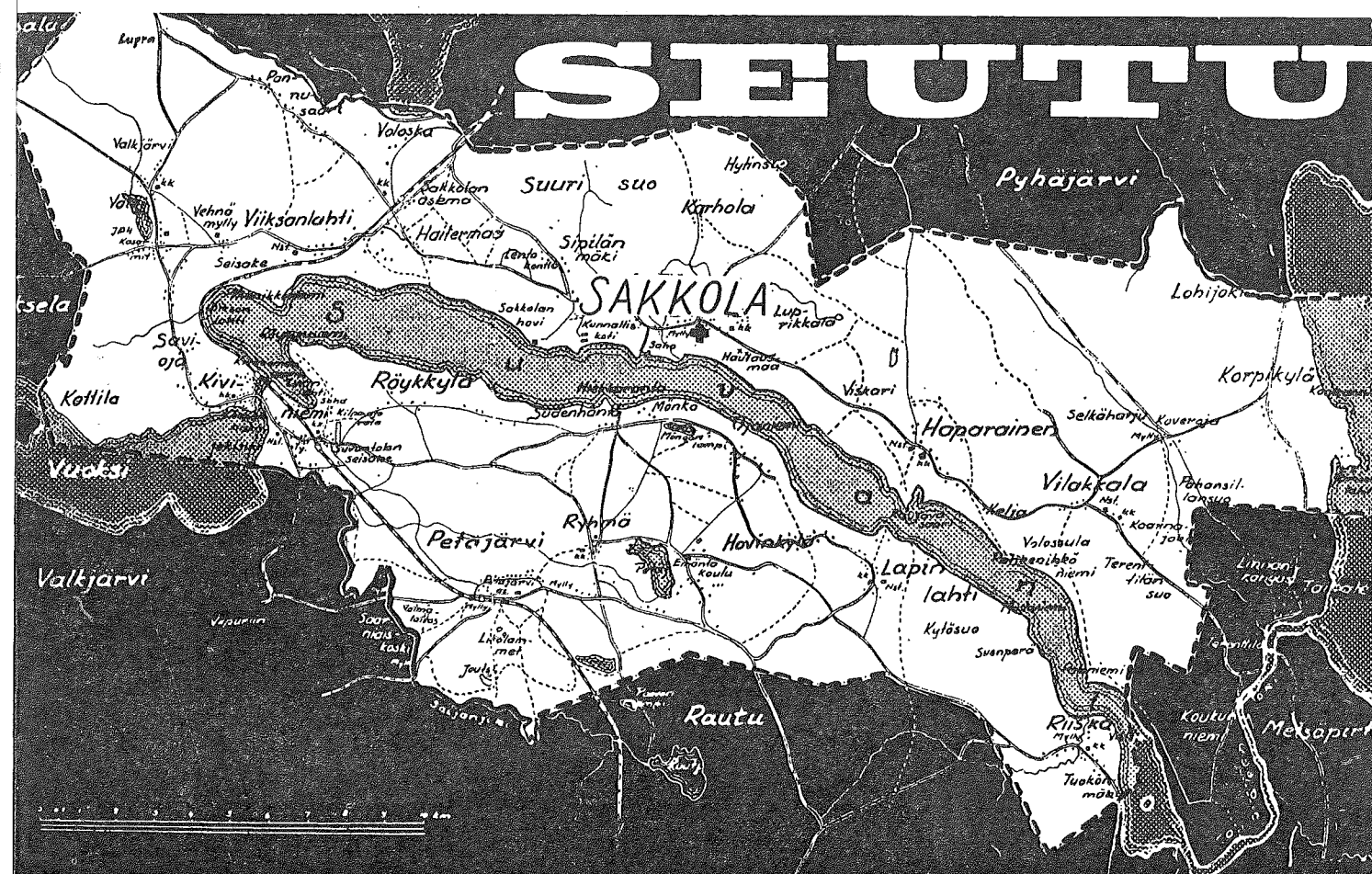
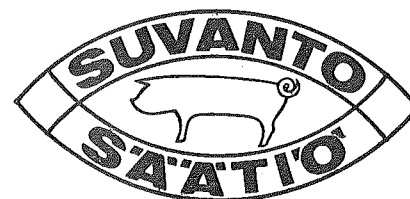

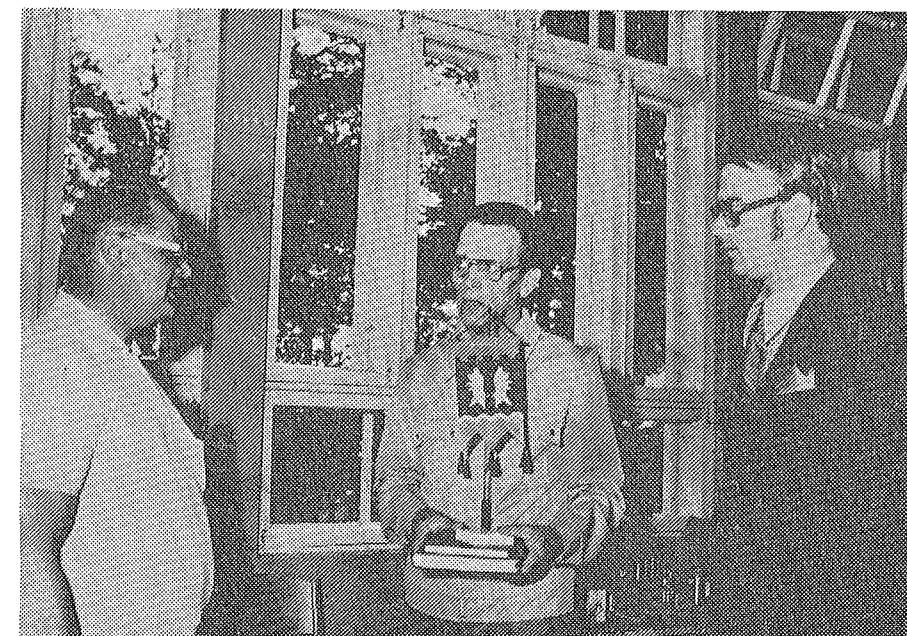
SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1975
MAALISKUU

Aapro Kiiski lahjoitti Kuusankosken Kotiseututalolle Sakkolan historiaa-teoksen, Aleksanteri Aavan runoteoksen Vuoksen varsilta, Sakkolaviirin ja Sakkolan pitäjäkartan kehystettynä. Kuvassa vas. Aapro Kiiski, kotiseutulaetakunnan puh.joht. T. Nyberg ja kaupungin edustaja S. Reijasto. Kiiskin entinen kotikylä oli Sakkolan Lapinlahti.

Lääninrovasti Arvo Liesmaan hautajaisissa Helsingin pitäjän vanhassa kirkossa 14. 12. 1974

"Jumalan armosta minä olen se mikä olen, eikä hänen armonsa minua kohtaan ole ollut turha."

1 Kor. 15: 10.

Raamatun ja sen mukaisesti yleensä kristillisen uskon ja julistuksen keskeisiä käsitteitä on Jumalan armo. Helposti ajatteleminen, että Jumalan armo on sellaista, mikä on tarkoitettu meille vastaanotettavaksi ja meitä rauhoittavaksi. Tottahan se on. Kun Jumalan armo panee kuntoon elämämme perimmäiset asiat, tekee ehjäksi Jumala-suhteen ja ottaa pois syyllisyyden, se tosiaan on elämän rauhoittaja, se luo pohjan ja mahdollisuudet elämän tarkoituksen saavuttamiseen ajassa ja iäisyydessä. Mutta jo tästä huomaamme, ettei Jumalan armo ole tarkoitettu jäämään jonkinlaiseen umpioon, vain tuomaan rauhaa ja iloa omaan sieluun. Jumalan armo tahtoo olla motiivi, toimintaan ajava voima. Luin aluksi Paavalin sanan: "Jumalan armo minua kohtaan ei ole ollut turha."

Tämä ajatus kertautuu usein Raamatussa. Muistamme sieltä sanan: "Kristuksen rakkaus vaatii meitä."

Ajatus, että Jumalan armo ei ole jäävä turhaksi, on erityisen elävä, kun olemme kokoontuneet muistamaan ja hyvästelemään Arvo Liesmaata. Tiedämme, että Jumalan armosta hän oli se mikä oli. Kun Jumalan armo oli nuoruudessa vetänyt hänet uskon tielle ja evankeliumi oli hänelle henkilökohaisesti kirkastunut, avautui pappiskutsumus hänelle siksi keinoksi, joka oli osoitettava, että tämä armo ei ollut jäävä turhaksi. Yli neljänkymmenen vuoden ajan hän palveli Suomen kirkkoa, seurakuntia ja seurakuntalaisia. Omantunnon miehenä, kokosydämisnä Jumalan valtakunnan työntekijänä hänet muistamme. Tehtävät olivat tavallista vaikeammat. Itse karjalaisena hän koki evakkovaiheiden kipeyden — sekä omana ja kotinsa kohtalona että nimenomaan siirto-seurakunnan vastuunalaisena johtajana. Entä sitten pappistyön vii-

meinen, poikkeuksellisen vaativa vaihe! Se oli suorastaan historiaa luova tehtävä: Helsingin pitäjän suomalaisten seurakuntien perustamiskausi. Tästä vanhasta maaseutu- ja maanviljelyspitäjästä kasvoi yhteiskunta, joka nyt on Vantaan kaupunki. Arvo Liesmaan kirkkoherrakausi merkitsi yhtämittaista paisuvan seurakuntatyön järjestämistä, loputonta rakentamista, seurakuntajakoja, virkojen järjestelyjä, uusia työmuotoja — ja kaiken keskellä ennen kaikkea evankeliumin esillä pitämistä vaihtuvan väestön keskuudessa, väestön, joka suurelta osalta tuli alueelle kaukaa, aivan kuin juuriltaan irtireväistynä. Oli käsittämä-

töntä, että ihminen jaksoi kaiken tämän — emmekä varmastikaan erehdy, kun sanomme, että tämä paine mursi terveyden. Mutta se, että hän jaksoi niin kauan, selittyy vain siitä, että hän näki työtaakkansa samoin kuin apostoli: Jumalan armo minua kohtaan ei ole ollut turha. Tämä armo vaati, mutta myös kantoi. Vantaan seurakuntien koko yhteisö on syvästi kiitollinen Arvo Liesmaan tarmokkaasta, viisaasta ja rakkaudella suoritetusta työstä. Ja kiitokseen osallistuu Suomen koko kirkko. Arvo Liesmaa itse näki kaiken tämän Paavalin tavoin, joka todettuaan, että Jumalan armo ei ollut ollut turha, ja kerrottuaan, kuinka paljon hän oli työtä tehnyt, sanoi nöyrästi: "en kuitenkaan minä, vaan Jumalan armo, joka on minun kanssani."

Ja sitten tuli isku, terveyden murtuminen. Emme tiedä, mitkä sisäiset taistelut hän koki, mutta uskon, että hän silloinkin jälleen löysi paavallaisen ajatuksen: Ju-

Muistelen Arvo Liesmaata

Lääninrovasti Arvo Liesmaan hautajaiset 14. 12. -74. Taustalla Helsingin pitäjän vanha kirkko, rakennettu keskiajalla. Arkunkantajina edessä poika apulylilääk. Martti Liesmaa ja tyttären poika 16-vuotias Simo Pekka.

malan armosta olen se mikä olen. Käsittämätöntä se vaihe oli, mutta Jumalan armon hoidossa hän silloinkin oli — eikä Jumalan armo turha ollut: hän kypsyi jos kuukaan siirtymään kirkkauden valtakuntaan.

Kun te, rakkaat Arvo Liesmaan omaiset, muistatte puolisoa, isää ja isoisää, niin varmaan syvästi kokemuksena olette tunteneet ja nyt tunnette, että Jumalan armosta hän oli se mitä oli. Jumalan hyvyyttä oli se, mikä hänestä säteili: rakkaus, hellyys, huolenpito. Jumalan armo jää todellisuudeksi hänen perintönään teille. Antakaa

sen vaikuttaa jatkuvasti elämän kantavana voimana. Hänen siunauksensa on silloin kulkeva eteenpäin polvesta polveen.

Tätä Arvo Liesmaan juhlaa vietämme adventtiaikana, joulua odottaessamme. Hän sai jo joulurauhan ja jouluilon. Yli surun kohtaa kiitos. Suurin tosiasia on Jumalan armo Jeesuksessa Kristuksessa. Se ei ole turha. Se avaa kaikki hyvät elämän mahdollisuudet täällä ajassa ja se avaa ajan päättyessä iankaikkisen kirkkauden taivasten valtakunnassa.

Aarre Lauha

Omenankukkien kaupunki kylpee kevätpäivän hehkeässä aurin-gonpaisteessa. Rautatieasemalla on junien tuloaika, ihmisiä tulee ja menee. Pääskysset lentelevät alhaalla ja syöksyvät asemarakennuksen räystäiden alle etsien pesäpaikkoja. Penkillä ravintolasalin ikkunan alla istuu kolme vaaleaa, komeaa koulupoikaa päässään kiiltävälippaiset sinisamettiset toverikuntalakit. He ovat jostain tavatoin toimiston takaa kuorineet itselleen pajukepit, joita iloisesti heiluttelevat käsissään. Sinä, Arvo, olit yksi pojista, toiset Eino K. ja Lauri H. Sinä antauduit sittemmin pappisuralle, toiset upseereiksi. Tämä oli ensimmäinen muistikuvani Sinusta.

Jo tätä ennen tiesin vanhemmistasi kauniin tarinan. Isäsi (pappasi) oli virkansa puolesta joutunut paljon liikkumaan Kannaksen pitäjissä ja hän oli usein yöpynyt kodissani, jossa oli kestikievari. Kerran hän ei tullutkaan yksin, vaan nuoren naisen seurassa. Hän esitteli kestikievarin emännälle, äidilleni, ystävänsä näin: "Tämä on minun ainoani, morsiameni". Agronomi Carl F. Lindholm tar-koitti Ainoni. Hänen morsiamensa oli Valkjärven Pekkejä. Kestikievarin emäntä ei voinut muuta kuin huudahtaa ihastuksesta: "Kyllä agronomilla on kaunis morsian".

Lapsuusvuosiени jälkeen en ta-vannut Sinua montaakaan kertaa, kunnes sitten kohtalo järjesti merkillisen tapaamisen. Oli syttynyt talvisota. Sodan ensimmäisenä päivänä kuljetettiin kaatuneita Kiviniemen varuskunnan aliupseerikoulun kellariin. Olit kuullut, että oman seurakuntasi poikia oli jo kaatunut ja olit tullut katsomaan näitä vainajia. Sinulla oli sinä pimeänä iltana ollut oppaana lääkin-

täkersantti ja sairaanhoitajatar. Kersantti oli muuten kotikyläni mies Nikolai Siidoroff. Tarkastetuasi sankarivainajia huomasit, että eräältä roikkui käsi omituisesti. Pyysit sähkölampun valoa lähemmäksi ja tartuit käteen. "Tämähän on uskomatonta", huudahdit, sillä kädessä sykki heikko elämän merkki. Tälle vainajalle tuli äkkilähtö kellarista Käkisalmen sairaalaan. Kun sitten kahden vuorokauden kuluttua palasin tajuihini, en ensin käsittänyt, olinko täällä ajassa vai tuonpuoleisessa, koska en saanut silmiäni auki. Mies, jota olit etsinyt, Sulo-Veikko Koiranen, jäi sinne kellariin.

On kevät 1940. Istumme sattumalta vastatusten pienessä juna-vauunussa rataosalla Jokioinen—Humppila. Sinä olet seikkaperäisesti selostanut tuon kuolleista heräämiseni. Kun eroamme Humppilan asemalla, Sinä puristat kauan kättäni ja sanot: "Jumala sinua varjelkoon ja suokoon pitkää ikää". — Niin sinä sanoit, eikä yksikään luoti tai sirpale minua enää tavoittanut ja minulle on jatkuvasti suotu terveyttä.

Läpätunkeva katseesi on seuranut matkallani näiden vuosikymmenten ajan. Kiitän Kaikkivaltiasia ja Sinua, Arvo, näistä elämäni vuosista. Sain vuosia sitten tietää, että halusit tavata minut. En kuitenkaan saanut tätä molemminpuolista toivomusta täytetyksi ja kun sitten vihdoinkin yritin tulla Sinua tapaamaan, oli Sinut juuri tuotu sairaalasta ja lääkäri oli kieltänyt vieraiden vastaanoton heikon kuntosi vuoksi.

Niin, ei se Kiseleffin ukko milloinkaan enää nähnyt Sinua -pater Liesmaa.

Minulle Sinä olet ollut aina kaiken valoisuuden ja hyvyyden henkilöitymä. Ehkä se johtuu niistä unohtumattomista lapsuuden päivistä. Kuin hehkuvan kuultokudoksen värein ne ovat lähtemättö-

Kertomus Karholasta

JATKOKERTOMUS (toinen osa)

Aika kului, oltiin jo heinäkuun puolivälissä. Oli sunnuntai-ilta ja tytär oli lehmätarhalla lypsillä kun isä otti kärrisaraimesta polkupyöränsä ja lähti ajamaan kirkolle päin.

Talon vävynkokelas oli pojista mitä parhain, huomaavainen, auttavainen ja ahkera. Vain yksi paikka hänellä oli: Viina oli saanut hänet pauloihinsa. Hän kyllä yritti tehdä parannusta, mutta sortui aina uudestaan samaan pahuuteen.

Isän mennessä kirkolle vävynkokelas arveli hänen menevän raittiusseuran kokoukseen ja viipyvän siellä jonkun aikaa. Hänelle välähti heti kuin salama kirkkaalta taivaalta: — Nyt pyörälle ja tytärtä jututtamaan! Ei kestänyt kuin punainen minuutti kun hän oli tarhan veräjällä, toinen jalka veräjäpuulla ja toinen pyörän polkimella. Hän ei ehtinyt montakaan sanaa sanoa, kun isä ilmestyi pihalle, heitti pyöränsä pitkälleen maahan, juoksi porstuaan, josta tempasi "metlan", varsiluudan ja täyttä vauhtia juoksi tarhalle. Huomattuaan tilanteen, lähti vävyn kokelas kuin ammuttu, ei ollut aikaa taakseen vilkaista ennenkuin kotiportillaan.

mästi syöpyneet sieluni peiliin: ruohottunut, kevään ahavassa väreilevä, uneilas katu, punertavan valkoisina vaahtoavat omenankukat lauta-aitojen yllä, korkean kivijalan päällä oleva tyylikäs vanha talo ja sen herttaiset ihmiset.

"Ja se kaupunki on puhdasta kultaa eikä se tarvitse valoksensa kuuta eikä aurinkoa, sillä itse Herran kirkkaus valaisee sitä, eikä heillä murhetta eikä ahdistusta eikä kyöneleitä siellä ole oleva, sillä kaikki entinen on mennyt". — M. W.

Tyttären tultua lypsyltä laitettuaan illalisen pöytään niin isä tempaisi "remelin" vyöltään ja antoi tyttärelleen "remmiapelia" oikein isän kädestä ja tokaisi: — Minä en suvaitse juoppoja meidän kartanolla ja muista se! Tytär juoksi suin päin kamariin. Toimittuaan moisesta "rysäyksestä" puki hän pyhäleningin ylleen ja lähti! Itkien hän paineli suorinta tietä "rukousmajalleen" rukoilemaan, anteeksi pyytämään ja uusia voimia keräämään.

Tuli tiistai-ilta niin tyttären liikkeet olivat tavallisuudesta poikkeavat. Työnsä tehtyään puki jälleen pyhäleningin päälleen ja niin sitä mentiin.

Sama toistui myös torstaina.

Tuli sunnuntai-ilta, työtahti vain kiihtyi. Tästä isä päätteli tyttären käyvän tapaamassa vävynkokelasta ja päätti: Tästä tehdään loppu ennenkuin se pääsee liian pitkälle!

Tyttären ollessa lypsillä tempaisi isä "potvanan", puun, käteensä ja lähti, ylitti Harjutien ja jatkoi matkaa Ale-Helenan pellon piennarta pitkin Kyröpellon laitaan. Täällä oli hyvä "vitsikko" ja suojainen tähytyspaikka.

Isän ei tarvinnut kauan istua, kun tytär meni aivan läheltä ohitse, mutta ei isäänsä huomannut. Nyt isä lähti seuraamaan tyttärensä sopivan välimatkan päässä, puristi "potvanaa" jo tiukemmin käteensä ja ajatteli: — Annan oikein isän kädestä vävynkokelalle!

Tytär laskeutui Suomojan notkoon, meni "rukousmajaansa" ja polvistui katse kohotettuna kohti taivasta. Hän rukoili: Oi, Rakas Taivaallinen Isä. Miksi Sinä otit minulta äidin. Hän oli minulle kaikki kaikessa. Opeti minua oikein ymmärtämään maallista isää-

ni, sillä varmaan hän tarkoittaa minun parastani. Jos Sinä olet suonut minulle sen juopon pojan, minä vihkiydyn. Yritän tehdä hänestä raittiin ja johdattaa häntä uskontielle. Lopuksi hän lauloi heleällä äänellä: — Mun kirkon katto on korkeella... Tultuaan säkeistöön: — Mä etsin kirjani kontistain jonk' äitivainaalta muistoks' sain, sortui hänen äänensä, itku ja ikävä valtasivat hänet niin, että sanoista eikä säveleestä saanut mitään selvää. Isän kuunnellessa tätä kirposi "potvana" hänen kädestään ja hän lähestyi tyttärtään. Lähemmäksi tultuaan hän sanoi: — Älä pelkää, isäsi tässä. Tytär tarttui isäänsä kädestä ja yhdessä he polvistuivat ja pyysivät toisiltaan anteeksi, rukoilivat ja kiittivät Herraa. Heidän tuli niin hyvä olla, etteivät millään olisi malttaneet lähteä pois.

Heidän lopulta lähdettyään kulivat he peräkkäin, tytär edellä omissa ajatuksissaan ja isä omissa mietteissään perässä. Kotiportille päästyään isä rohkaisi mielensä ja sanoi: — Jos vävynkokelas vielä sattuu tulemaan meidän pihalle, niin minulla olisi hänelle asiaa. — Kyllä isä. — Hyvää yötä! Tytär meni kamariinsa. Isä nukkui tuvan vintillä, jonne oli jo vuosia takaperin rakentanut itselleen "polan", jossa kesäisin nukkuivat äidin kanssa.

Riisuutuessaan hän katseli tyhjää ja leveää "polaa" ja kova ikävä ja kaipuu hänet valtasi, kun ei elämänkumppania enää ollutkaan. Ajatuksissaan hän kävi läpi oman elämänsä ja heidän yhteisen elämänsä. Eniten hän katui sitä, että miksi minun kirkkotieni pääsi niin kovasti ruohottumaan. Joka sunnuntai lähtivät äiti ja tytär kirkkoon, jonne minunkin mieleni teki, mutta en rohjennut, koska arvelin antavani puhenaiheen kyläläisille: — Nyt se rupeesi jo juoksemaan kirkossa!

Laatutavaraa edullisesti

KAUPPAKUNTA
Tuotanto

Ahon reunalta

Tämän lehden joulunumerossa ollut Matti Villen muistelmia Voimaliiton miehistä Petäjärvellä, sai allekirjoittaneenkin muisteloissa palaamaan näihin kaukaisiin ja hämärän peittoon jääviin tapahtumiin. Ei mainitse Ville oliko Sakolan muissa kylissä Voimaliiton jäseniä — jos kuka niistä tietäisi, olisi sekin asiallista muistiin merkitä.

Mikä oli tämä Voimaliitto, jolla oli urheiluseuraa muistuttava nimi? Ville kertoo: — Sillä oli halussaan kiväärejä, toiset oli sen tavoitteet siis.

Suurlakon 1905 jälkeinen aika oli hyvin rauhatonta. Järjestysvalta oli heikko ja routavuosien turmelema. Maamme aktivistien piireissä oltiin käsityksessä, että tsaarin myönnytyksistä huolimatta oltiin tavoitteista jääty puolitiehen, jotta omien voimien kokoaaminen olisi välttämätöntä turvaamaan ne myönnetty oikeudet. Harmittiin kansalliskaartin perustamista. Ajatus raukesi alkuunsa, sillä yhteiskunnallisen vallankumouksen haave vei erilliselle "pu-nakaarti"-linjalle.

Jo ennen suurlakon tapahtumia oli elänyt haave Suomen riippumattomuudesta, joka ajatus sortovuosien kiihtyessä yhä lujittui, kiteytyi ajatus aseellisesta vastarinnasta. Kun Suomen sotaväki lakkautettiin, alettiin perustaa metsästys- ja ampumaseuroja ampumataidon kohottamiseksi ja näille seuroille hankittiin aseita ja panoksia ulkomailta. Villen mainitsema Petäjärven ampumaseura oli yksi näitä. Kansalliskaartihankkeen rauettua alettiin aktivistien taholta perustaa urheiluseuroiksi naamioituja yhteenliittymiä, nimeltään Voimaliitto, jolle nimettiin 4-miehininen väliaikainen keskushallitus, jonka sihteerinä toimi maisteri Karl Mannelin. Lyhyessä ajassa luotiin liitolle kiinteä organisaatio, jonka perusyksikkönä oli 10—25 miestä käsittävä ryhmä. Tällainen perusyksikkö oli siis nähtävästi Petäjärvelläkin, jonka käyttöön oli tuotu ne kiväärit, jotka säilytettiin, Villen kertoman mukaan, sänkyjen alla laatikoidissa.

Näillä kivääreillä oli oma jännittävä historiansa. Se vastustus-

puolue, joka käytti nimeä aktivis-
tit perustettiin Parisin konferens-
sissa vuonna 1904, johon osallistui
Venäjän ja muiden vieraiden kan-
sojen edustajia, jossa tutkittiin
yhteistyön mahdollisuuksia tsaa-
rin vallan kukistamiseksi, sen pu-
heenjohtaja oli suomalainen Kon-
rad Zilliacus. Venäjän—Japanin
sodan alkuvaiheissa hän oli otta-
nut yhteyttä Tukholmaan asettu-
neeseen Japanin sotilasasiamie-
heen Akashiin. Tehtyään monia
palveluksia hän sai japanilaisten
luottamuksen ja niin keväällä 1905
tehtiin eversti Akashin rahoittama
suurehko aseosto Sveitsistä. Eng-
lannin rannikolle toimitetut aseet
lastattiin "Johan Grafton" nimi-
seen laivaan, joka vaiherikkaan
matkan tehtyään saapui elokuun
lopulla Tytärsaaren läheisyyteen,
mistä sen lasti siirrettäisiin pie-
nempiin laivoihin ja oli suunni-
teltu kuljetettavaksi Nevalle Pie-
tarin työläisten käyttöön. Vas-
taanottajaa ei kuulunut, viime
hetkessä saatiin tietää, että san-
tarmit olivat tietoisia aselastin
tulosta. "Johan Grafton" onnistui
kuitenkin pääsemään karkuun,
suuntasi matkansa Kemiin, jossa
osa lastia purettiin. Seuraava pur-
kauspaikka oli Luodon saaristo,
jonne jätettiin suurin osa lastista
ja nyt suunnattiin kohti Ahvenan-
maata, mutta sattui onnettomuus,
laiva ajoi karille. Tapahtuma hä-
lytti paikalle venäläistä sotaväkeä,
laiva oli räjäytettävä. Sotaväki ta-
kavarikoi Luodon saareen puretut
kiväärit. Vain pieni määrä noin
300 kivääriä ja joku määrä tasku-
aseita saatiin rannikolle turvaan.
Laivassa oli ollut 15.560 Vetterli-
kivääriä, yli kaksi miljoonaa pat-
ruunaa ja 2500 revolveria.

Tuliko liian pitkälti historiaa?
— Tiedämme nyt mistä nämä
aseet olivat peräisin, mutta miten
ne olivat Pohjanmaan rannikolta
kulkeutuneet sinne Villen kodin

sänkyjen alle, se jää hämärän
peittoon.

Ne olivat tulen arkaa tavaraa,
kenen hallusta niitä tavattiin hä-
nellä oli edessä matka Siperiaan.
He olivat rohkeita miehiä, isän-
maan vapauteen uskovia, jotka
tarttuivat näihin kivääreihin. Ville
kertoo, että ne kätettiin Rapa-
mäen kuivaan hiekkaan. Se oli kai
elokuun loppu tai syyskuun alku
sunnuntai kun nämä kiväärit tuli-
vat minun muistikuvaani, vuosilu-
vusta en osaa sanoa mitään, muis-
tan vain aika selkeästi kun Simo
K. näytti isälleni kiväärin meka-
nismia, latausta ja varmistamista.
Ville-serkullani oli ollut tämä ki-
vääri, he puhelivat, että ne täytyy
koota pois. Simolla oli toinenkin
olalla, en tiedä oliko santarmit
saaneet tietoa kiväärien olemassa-
olosta Petäjärvellä, jostain sem-
moisesta he puhelivat.

Samana sunnuntai-iltana olin
naapurin pihalla toisten poikain
mukana, siinä istui aittarapulla
kolme miestä, hyvin puettuja. Yh-
den tunsin Hackmanin pomoksi,
sanottiin pieneksi Hämmäläiseksi,
oli asunut talven naapurissa. Ei-
vät he meistä välittäneet, puhuivat
kuuluvasti kivääreistä, olivat niitä
hakemassa, yölaivalle Kiviniemeen
oli määrä mennä. Sitäkään en osaa
sanoa oliko kysymys samoista ki-
vääreistä, joita Simo kokosi pois
Petäjärveltä, turvaan. — Oliko
santarmit sittenkin haistaneet
aseet ja nämä siirrettiin nyt kauas
Pölläkkälään, sitä nimeä he mai-
nitsivat. Olivat nähtävästi työ-
väenliikkeen miehiä, sellaisen kä-
sityksen olen, kyllä nyt jälkeen-
päin heistä saanut, silloin minä en
luonnollisesti tällaista pystynyt
käsittämään.

Ei kulunut pitkiä aikoja tästä,
kun "Karjala" repäisi koko sivun
otsikoin: — Ahlström yhtiön ka-
soori Gefvert murhattu! Salkku,

jossa oli suuri summa rahaa ryös-
tetty!

Lehti kuvaili laajasti tapahtu-
mia, miten ajomies pääsi karkuun,
hevosen tuupertuessa maahan.
Ryöstäjiä oli kolme miestä, aseina
kiväärit, miehiä ei ole tavattu.

Myöhemmin talvella kertoo "Kä-
kisalmen Sanomat", että tunnettu
aktivisti Matti Läheniemi Räisä-
lästä suojelee ryöstömurhaajia!
Viipurista lähetetty poliisikomen-
nuskunta yritti kotitarkastusta,
mutta Läheniemi kieltää pääsyn
poliiseilta. Syntyy tulitaistelu, am-
mutaan puolin ja toisin, taas sa-
mat kiväärit mukana. Sitten talvi-
yön hämärässä Läheniemi valjas-
taa mustan juoksijaorinsa ja ajaa
läpi poliisiketjun, reessä miehiä,
ketä he olivat, sitä ei lehti tiedä.

Seuraavana syksynä tapahtuu
toinen järkyttävä murha, nyt Sak-
kolan Kiviniemessä! Syksy-yön pi-
meässä ammutaan voimakkailla
pistooleilla läpi ovien kauppias Po-
poff rouvineen.

Aseet peräisin "Johan Grafton-
nin" lastista. Koko Viipurin läänin
kattava etsintä samanaikaisesti
järjestettynä tuo tuloksen: — Sa-
vinainen-niminen mies pidätettiin
Pyhäjärvellä ja saa elinkautisen
tuomion Sakkolan kärkeillä.

Vuosikymmen myöhemmin, kun
marraskuun suurlakon kuohut
vyöryy, on "Työmies"-lehdessä
maininta. Tunnettu vallankumous-
aatteen-mies Savinainen päässyt
porvarien vankilasta!

Oliko kysymyksessä vallanku-
mousaatteen rahoitus näissä mur-
hissa? Siltä ainakin silloin vai-
kutti.

Minun ajatukseni on, liekö oi-
kea, että Petäjärvellä olleita Voi-
maliiton aseita ei haudattu Rapa-
mäkeen, vaan ne palvelivat sitä
tehtävää, mttä varten ne oli os-
tettu!

Viki

"Huima-Matti" ja "Pukki"

Tapahtumat — jotka yllä olevat
(voisi kai sanoa) "mainenimet"
palauttavat muistikuvaani — ovat
viimeiseen vuosisatojen vaihtee-
seen ajoittuvia.

Huima-Matti, äijäni (iso-isä)
veli, lienee liikanimensä hankkinut
huimilla voimanäytöksillään ja
rohkeilla kepposillaan, joista ker-
toessaan isäni sanoi aina: — Se
Mat-setä ol aika ilatniekka. Voi-
mistaan ja kepposistaan hän tuli
kuuluksi kotikyläänsä laajemmal-
takin, mutta niitä muisteltiin hä-
nen harrastaneen varsinkin Pieta-
rin matkoilla useinkin. Vaikka
kerrotaankin että venäläistä ei
pystynyt Pietarissakaan petkutta-
maan kuin yhdellä tavalla, nimit-
tän, että myi kaksi ketun nahkaa
yhtenä. Kuitenkin kerrottiin, että
Huima-Antti paikkasi konsteillaan
monasti kärsimänsä puijaukset.
Voima vai konstitko lienee autta-
nut, kun ei ollut edes tukkaansa
menettänyt Pietarin kepposillaan,
kuten kuuluu nykyisin käyvän tu-
risteille jos poikkeavat sallituista
normeista Leningradin matkoil-
laan.

Jälkiosa otsikosta ei tarkoita
"joulupukkia", joka joulun men-
tyä ehkä helposti tulee lukijan
mieleen. Tässä mainittu "Pukki"
oli harmahtava (hiirakko) hevo-
nen, "ruuna" (hämmäläisittäin va-

lakka), joka oli ominut nuoruudes-
taan lähtien Matin lailla omat
konstinsa. Oli ollut kovasuinen ja
herkästi nelistävä (laukkaava, se-
kä kovasti kotiin mielivä. Tällaisia
lienevät useimmat hevosista, mut-
ta "Pukki" lisäksi niin omaperäi-
nen, että ohjastamisesta huolimatta
oikoin "kujasillakin" kurvit suo-
riksi kotiin noin tultaessa. Tästä
johtuen olivat "varokkaat" aina
poikki kujasten mutkissa ja ris-
teyksissä, sekä kolhut lähiraken-
nusten nurkissa. Näin muistan ol-
leen aina kotikujastenkin suussa,
sekä "Sirpolaan" ja "Mörreikölle"
mennessä "Pukin" elinaikana.
"Pukki" sai viimeisen leposijansa
Suvannon rantahietikosta tois-tal-
loisten rantahaassa. "Pukki" muis-
tettiin vielä vuosikausia miesten
tupakkajuttuina ja lasten uinti-
matkoilla poikettiin usein "Pukin"
haudan kautta rantaan mennessä.

"Pukista" ja Huima-Matista ker-
toi isäni erään tapauksen lahjoi-
tusmaa-ajalta, jolloin Matti "Puk-
keineen" näytti "ihmeensä" toisille
ropotissa (päivätyö) olijoille.

Matti "Pukkeineen" ja sahroi-
neen, tarkoitan atroineen, oli taas
ropotissa kyntötöiden aikaan. Ho-
vin ruokakellon soittaessa ruoka-
ajan alkaneeksi, Matti riisumatta
"Pukkia", oli tempaissut atran
maasta, hypännyt se aisoista kor-

keuksiin kohotettuna "Pukin" sel-
kään ja kun matka pelloilta hovin
pihaan oli "Pukin" mielestä kotiin
päin, se helposti virittyi täyteen
neliseen. Näin tultiin, Matti, "Puk-
ki" ja atra komeasti hovin pihaan,
jota toiset ropottilaiset kauhistel-
len olivat katselleet.

Kuten tiedetään päivätoiden
määrä oli riippuvainen talon koos-
ta. Samoin tiedetään, että työpäi-
vän pituus oli myöskin toista luok-
kaa kuin nykyisin, sen käsite oli
ruoka-aika, tahtoo sanoa: sen kes-
to määräytyi syönnin ajasta, kun
kaikki olivat syöneet niin — bod-
jom — oli jatkettava työtä heti,
ainakin ropotissa.

Kun nyt Matti oli laittanut "Pu-
kille" eväät eteen, hakeutui hän
itse — taaskin ilanteko mielessä
— tuvassa ikkunan viereen syö-
mään, josta voi seurailta voudin
likkeitä, milloin hän tuli tarkasta-
maan joko kaikki ovat syöneet,
että olisi voinut käskä töitä jat-
kamaan. Mattipa ei syönytään
silloin kun vouti oli poissa, vaan
alkoi syödä mukertaa kovasti kun
näki tämän tulevan tarkastuksel-
leen. Kun näin oli toistunut muu-
tamia kertoja, että Matti voudin
tullessa aina vaan söi, oli tämä ih-
metelty Matin mahdotonta ruoka-
halua ja lopulta tokaissut: —
Nuor syöp ja nuor jaksaa, mut lä-

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempää-
lässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja
Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoit-
taessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessan-
ne luottoa tarpeisiinne.

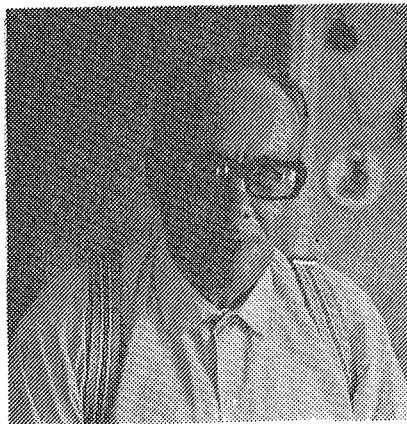
Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kai-
kissa raha-asioissanne.

hetää myö toiset! Niin sai Matti jäädä jatkamaan syöntiään yksin. Kujeensa-tyhtyään ei hänen aikansa kuitenkaan tuntunut yksin mukavasti kuluvan tuvassa, vaan palasi toisten luo pellolle kyntö-osaan jatkamaan ja mahdollisesti uusia kujeita valmiiksi miettimään.

Toisen tapauksen kertoi isäni, joka sattui ehkä Matin tahtomatta, Matin ja "Pukin" Pietarin-reisulla.

Kun heinäkuorma oli myöty ja jauho-"kuli" sekä muut vähäiset ostokset tehty lähtivät he toisten reisusta palaavien kanssa ajamaan kotiin päin. Näin tultiin kadun kulmaan, jossa seisoi "kordavoi" (poliisi) ja josta oli käännytävä vasemmalle, tällöinpä "Pukki" toisti tapansa, oikaisi "kordavoin" vääärältä puolelta ja kiihdytti menoa. Seuraus oli se, että reki lähti jäisellä kadulla sivuliukuun ja resla-reen nurkka liippasi "kordavoilta" jalat alta ja niin makasi virkavalta Pietarin kadulla "Pukin" kaatamana. Tapauksen kulku ei kuitenkaan päättynyt tähän, sillä tämä oli vasta jatkon alkua. Sääkähdyksestä selvinnyt "kordavoi" oli kohta jaloillaan ja vislaamassa pillillään apua seuaavassa katu-risteyksessä seiesovalta virka-veljeltään, ilkityön tekijän kiinni ottamiseksi. Ennenkuin Huima-Matti sinne saakka ehti, oli hänen nokkelassa päässään valmiina suunnitelma miten selvitä seuraavasta "kordavoista", joka seisoi valmiina ojennetuin käsin tarttuakseen "Pukin" suitsiin. "Pukki" oli hyvässä menovauhdissa ja Matti polvillaan reessä, käsi ojennettuna kahmaisemaan "kordavoin" kyytiin kun kohdalle tullaan. Niin sitten kävi, että "kordavoin" ote ei pitänyt "Pukin" suitsissa ja seuraavassa hetkessä hän nojasi Matin tukevaan kyynärtaipeeseen, jatkaen siitä matkaa reenpohjalle mahalleen vällyjen alle, Matin asettuessa istumaan tukevasti ha-

Viljo Purontaa 60 vuotta

Tervetuloa nyt miesten joukkoon!

Tuttu on mies ilman esittelyäkin, mutta tapa vaatii.

Viljo Purontaa syntyi Sakkolan Petäjärvellä 18. päivänä huhtikuuta 1915, jossa kasvoi ja varttui nuorukaiseksi.

Joutui jo nuorena ottamaan vastuun perheestä ja maatilasta. Jo kansakoulupoikana puri urhei-

jareisin päälle. Kyydittävänsä avunhuutojen salaamiseksi oli Matti päästänyt ilmoille mahdolloman kovan laulun hoilauksen ja kehoitteli "Pukia" kiireisempään menoon kaupungista pois. Samalla Matti tuumi valmiiksi miten selvitä tuosta hieman epämiellyttävästä matkaseurasta, sillä sen tulikin läpi viemisessä tulisi varmasti vaikeuksia. Vanhana Pietarin kävijänä hän tiesi missä viimeinen "kordavoi" seisoi passissa ja jonka jälkeen tie kotiin olisi vastuksista vapaa. Tämän viimeisen vaihtopaikan kohdalle saavuttaessa Matti toppuutti hieman "Pukin" vauhtia, löysäili kyydittävänsä vapaaksi pinteestä, muljautti reestä "kordavoin" kohdalla ja sanoi hyvästiksi: — Siin on veikkois! Tä-

lukärpänen, kotiympäristössä oli kuivia kumisevia kankaita pojan juosta. Piikkarien piikit repivät polkujen pintaa, jota marjastajat kummastellen ja peloissaan katse-livat. Sanoivat: — Suden kynnet siellä kosken varrella karpeita repivät!

Niin varttui piirin parhaille miehillekin vastuksen antanut nuorukainen, kun lähdettiin maale-rien paremmuutta kilparadalla ratkomaan.

Nyt Vesilahdella on jatkunut tämä harrastus yli 20 vuotta kunnan urheilulautakunnan puheenjohtajana ja 10 vuotta "Visan" johtokunnan jäsenenä.

Hän on toiminut asutuslautakunnan varapuheenjohtajana ja viisi vaalikautta tutkijalautakunnan jäsenenä. Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen "alusta" alkaen ja tuottajien touhuissa yli 20 vuotta. Petäjärvän nuorisoseuran puheenjohtaja.

Osallistui molempiin sotiin ja haavoittui Tuulosjoella, josta jäi invalidiksi ja kuuluu Sakkolan ja

män jälkeen ei Matilla ollut aikaa poikkeilla "sainoissa" ennenkuin Suomentullin jälkeen, jolloin "Pukkikin" sai muuttaa menoa hieman hitammalle vaihteelle.

Muisteluni Huima-Matista ja ruuna "Pukista" ei tarkoita olla mikään erikoinen ja ainutlaatuisen, vastaavia tekijöitä ja tapahtumia voivat varmaan monetkin kertoa. Nämä Matti ja "Pukki" sekä näihin liittyvät tapahtumat ovat kuitenkin, minulle läheisinä, mielestäni jälkipolville säilyttämisen arvoisia näin painetussa asussa. Osoittavathan nämäkin, että voimaa ja kekseliäisyyttä ei esi-vanhemmiltammeakaan putunut silloin kun uhkaava tilanne oli laukaistava neuvokkuudella, toteaa

Anti-Juho Antti

Sakkola-Seuran tapahtumia

Suvannon seuduilla eläneillä, heidän jälkeläisillään ja ystävil-lään on ollut Helsingissä yhteistä rientoa ja kanssakäymistä pitkin vuotta aina silloin tällöin. Vaikka ero kotiseuduilta on tapahtunut jo yli 30 vuotta sitten, niin yhä vielä karjalaisten kokoontumispaiikat vetävät väkeä tuvan täydeltä. Mikä se näin vetävä tekijä mahtaa olla, vaikka vanhat tuttavatkin alkavat varsinkin vanhemmalta väeltä vähentyä ihan halkeutta herättävästi? Si-

hen lienevät syynä ne pienet kosketuskohdat entiseen elämäämme kotoisessa Karjalassa, joka säilyy mielessä kirkkaimpana ja kauneimpana. Näissä yhteisissä tapaamisissamme pystyy yksi ja toinen tuttava tai palautettu muistikuva näpdyttämään elämämme kanteletta niin että käy kuten Ilmari Kiannon runossa Soipa kieli: "Olin istunut illalla itseksein ja mun soitellut kanneltani, ja ne vanhat laulut oli herättäneet monta muistoa sielussani..."

Näin yhdessä ollessa saamme tehdä seuramatkoja entisyyteen jonkun virikkeestä, saamme olla hyväksytyjä ja ymmärrettyjä nimenomaan karjalaisina ja vanhojen sanojen ja sanontojen käyttäjinä. Voimme huoletta vapauttaa itsemme hastelemaan hettaast vaikk vanhoist lahantkoist, kotku-jasist tai sertinkpöksylöist ilman painovirhepaholaisen muuntamisvaara. Ja heti, jo muutamankin kotoperäisen sanan — ehkä unhossa olleenkin — kuuluttua huo-

Toimituksen tuoli

Joulupakinassa etsin Sulo Voittomäkeä. Sulo löytyi Karstulasta ja voinee hyvin.

Tästä aiheesta tuli innoitus so-vittaa riimitystä joka olkoon hyväksi jokaiselle samaa vuosimallia olevalle: "Me ollaan yhden ikäiset ja vielä melko nuoret, silti meidän eroittaa vedet sekä vuoret."

Sakkolalainen sananlasku to-

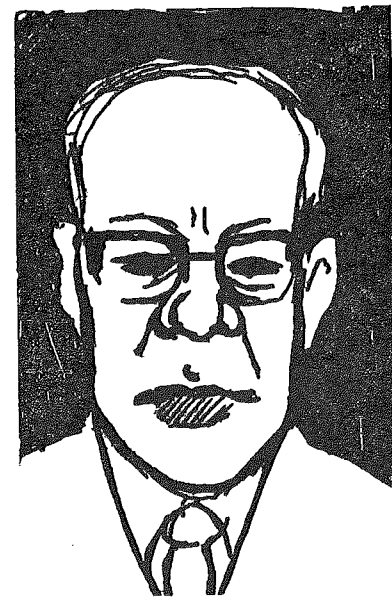
Vesilahden läntisen osaston johtokuntaan.

Innokas kansanperinteen muistiin kirjoittaja, jonka satona on kertynyt yli 7 000 liuskaa kuu-teen eri arkistoon. Kansanperinteen kansallisissa kilpailuissa monesti yltänyt palkinnoille, paras saavutus on ensimmäinen palkinto yli tuhannen osanottajan joukossa.

Ja on tietysti vuosikymmeniä sielustaan kummunneen lyrikan taitaja, halliten myös proosan.

Paljon onnellisia vuosia!

Viki

teaa: Tallella on ikä eletty. Tallessa on, eikä voi säästökirjalle uudestaan käyttöön nostaa, vaan tehty työ jää tulevien sukupolvien hyväksi tai vahingoksi. Silti voinee turvallisesti näin täysinä vuosikymmeninä kurkistaa jäljilleen, että miten koukeroisilta jälki näyttää ja arvella miten paljon on jäänyt pahoja jälkiä, toisilta ehkä hyviäkin töitä.

Meille sakkolalaisille lienee huomattavasti sijoituspaikkakunta ja viimeisen kolmekymmentä vuotta sen asukkaat vaikuttanut miten

polkumme on kulkenut ja millaisessa maastossa. Ehkä toisella paikkakunnalla minunkin matkani olisi ollut nopeampaa, mutta tuskin onnellisempaa. Ehkä kulkenut täysin toista tietä, jopa ajautunut pikiteille, tämä jää vain arvailujen varaan. Tänne Vakkalan maisemiin olen sopeutunut, joskin lienee kohtalo määrännyt: "Toisille annan toisen askareen, sinulle et' Suvantolan siltaa teet."

On tullut kirjeitä näinä päivinä. Kiitos. Yritän edelleenkin elää ymmärtäväisesti ja "inhimillisesti", joka onkin hyvä sana! Rauha Andersin os. Kuisma Kymink. 54 18130 Heinola 13 lähettää kauttani terveisiä kaikille Pannusaaren ja Viiksanlahden tutuille. Hän on epätietoinen kuka on hänen isästään kirjoittanut A K-u. Osoite on: Rakennusmestari August Kiuru 94400 Laurilan as. Ulkomaan posti runtaa lehdet. Minä minä sille voin? Ainoa parempi toteutus on jos poikkeaa tähän läänin, että poikkeuttaa meilläkin, kyllä lehtiä kaunaloön löytyy kantamuksen verran.

Vointia ja tervetuloa suloiseen Suomeen.

maamme mielessämme miellyttävän lämpöisen ailahduksen, joka melkein keinahuttaa.

★ ★ ★

Elokuun 10. — 11. päivinä bus-silastillinen sakkolalaisia muistorikkaalla retkellä kapteeni Janne Loposen kesälaitumella heinävedellä. Siitä on ollut kävijöillä niin paljon hyvää mieltä ja kerrottavaa, että vastaavanlainen on tarpeen muinakin kesinä joko sinne tai muualle. Siellä oli nautittavana kaikki huviretken tykötarpeet: rantasauna, soutelut, kalastelut, luhdissa yöpymiset ja kielkakarat ym.

★ ★ ★

Syksyllä pidettiin sitten 28. 9. urheilukilpailut Eläintarhan urheilukentällä, jossa kilpailivat Sakkolan Jäntevän ja Pyhäjärven Kaiun epäviralliset edustajat keskenään. Joukkuekilpailun voitti Kaiu tällä kertaa, mutta ehkä vielä otellaan uudelleen ja silloin päinvastaisella lopputuloksella.

★ ★ ★

Kirkkojuhla oli sunnuntaina 27.10. Alppilan kirkossa. Siellä ehtoollisjumalanpalveluksessa saarnasi pastori Pentti Toivonen, kirkkoherran, rovasti Otso Kiannon toimiessa liturgin tehtävissä. Pastori Toivonen puhui mm. karjalaisille omakohtaisesti tutusta pakolaisongelmasta, todeten sen olevan nytkin hyvin ajankohtainen maailman eri puolilla — valitettavasti.

Seurakuntasalin puolella olevan kirkkokahvilaisuuteen toivotti rovasti Otso Kianto jokaisen kädestäpitäen tervetulleeksi. Alkajaisiksi veisattiin virsi 415 Sinulle kiitos, Isä maan ja taivaan. Seuran varapuheenjohtaja Eila Aro toivotti väen tervetulleeksi. Hänen mielestään ei kenelläkään luulisi olevan syytä olettaa, että karjalaisseurat toimivat jonkinlaisen revanssihengen

vallassa. Tarkoituksenammehan on vaalia vanhoja hyviä karjalaisperinteitä, tapoja ja taitoja, joiden säilyminen on vain hyväksi kaikille.

Laulajatar ja toimitusjohtaja Tellervo Erkama lauloi miehensä, professori Jorma Erkaman säestyksellä Bachin, Sonnisen ja Merikannon lauluja, suoden kuuli-joilleen miellyttävän taidenautinnon.

Naapuripitäjän Pyhäjärven viimeisen rovastin poika, pastori Kaarle Viika, puhui yhteisestä menneisyydestämme kannakselaisina naapureina, joka on vieläkin meitä kaikkia yhdistävä siteemme. Niinpä hänestä onkin yhä jatkamisen arvoinen asia tällainen yhteys keskenämme ja keskinäisen lämmön kokeminen.

Alppilan seurakunnan entinen kanttori, Viipurin maalauskunnasta kotoisin olevan Lauri Rannema lausui erään karjalaisvanhuksen runon, joka kuvaili kotiseutunsa kultaisuutta ja sen jättämisen kovaa kokemusta.

Yhteisesti laulettu Karjalaisten laulun jälkeen puhui Sakkola-Seuran puheenjohtaja Reino Söder ja hänen lisäksi muutama vapaan sanan käyttäjä. Arpa-

jaisten voittoarvan nosti puolitoistavuotias Mikko Airtto Aili Ukkosen onneksi ja soi siten Ailille korean sohvatyynyn. Tilaisuus päättyi pastori Kaarle Viikan koruttomaan loppurukoukseen.

★ ★ ★

Perinneillan järjesti Sakkola-Seuran perinnetoimikunta itsenäisyyspäivän iltapuolella Vokissa. Ohjelmaa odotellessa ja kahvitarjoilusta nautittaessa oli hyvä tilaisuus ihastella ammattitaidolla tehtyjä ikoneita, jotka Sakkolan kiviniemelläistytty Aune Koppa-nen oli näytteille asettanut Vokin muun korkealaatuisen käsityötaiteen joukkoon. Taiteilija Aune Koppasen ikonin maalaustaide ansaitsee tässä näin ohimennen kunnioittavan erikoismaininnan. Vokin toimitusjohtaja Tyyne-Kerttu Virkki lausui perinnetoimikunnan puheenjohtajan ominaisuudessa vieraat tervetulleiksi. Karjalaisten hyvin tuntema laulujen tekijä (mm. "Laps olen köyhän, kauniin Karjalan) Aili Runne esitteli uusimman, Valamo-aiheisen äänilevynsä, ja kertoili sen valmistusvaiheita sekä laulujen taustoja. Lappeenrantalainen museonjohtaja Johannes Hämäläinen piti heimohenkeä hehkuvan puheen, jossa hän ylisti Karjalan heimoa ja sen perinteitä, sekä evakko-vaelluksissa kestävyyttä 35 vuotta sitten. Hän totesi karjalaisten silloin antaneen oman itsenäisyysuhrinsa: "Karjala meni, itsenäisyys jäi."

Laulajatar Tellervo Erkama oli esilaulajana yhteisesti lauletuissa Kansalaislaulussa, Karjalaisten laulussa ja Suomalaisessa ru-

Linnanniemen kiinteistö- ja asunnonvälitys

Birger-Jaarlinkatu 21 B
Hämeenlinna - Puh. 23 739

NIEMELÄN VALOKOPIOLAITOS

HÄMEENLINNA — PUHELIN 24 522

KUOLLEITA

Johannes Kauranen syntyi 29. 3. 1892 Sakkolassa, kuoli 30. 1. 1975 Viialassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Kottila. Viialassa hän toimi maanlunastuslautakunnan puheenjohtajana, tutkijalautakunnan jäsenenä ja Viia-

lan Karjalaiset ry:n puheenjohtajana. Hän oli myös Suvannon Seudun pitkäaikainen asiamies.

Arvi Pekkane n syntyi 25. 5. 1897 Sakkolan Kirkonkylässä, kuoli 21. 1. 1975 Tampereella. Viimeinen kotipaikka Tampereen Aitolahdi. Hän oli innokkaasti mukana Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseuran toiminnoissa.

Ida Pekkane n o.s. Leppänen syntyi 24. 9. 1898 Sakkolan Haparaisissa, kuoli 2. 2. 1975 Rummalla. Hän toimi Sakkolassa Kirkonkylän kansakoulunopettajana. Avusti kirjoituksilla myös Suvannon Seutua.

Ilmi Vappu Kirveskoski o.s. Naskali syntyi 26. 8. 1922 Sakkolan Hovinkylässä. Viimeinen kotipaikka Lempäälän Lastunen.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

91 VUOTTA täytti 9. 2. 1975 Maria Nalli o.s. Urpanen Vilp-pulassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Kaarnajoki.

75 VUOTTA täytti 31. 1. 1974 Hilma Nuora o.s. Karonen Tot-tijärven Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Sipilänmäellä ja viimeinen kotikylä Petäjäjärvi.

75 VUOTTA täytti 6. 2. 1975 Iida Jääskeläinen Pirkka-lassa. Entinen kotikylä Sakkolan Kirkonkylä.

70 VUOTTA täytti 10. 2. 1975 Emilia Lamppu o.s. Kuisma Vammalassa. Hän on syntynyt Sakkolassa. Viimeinen kotikylä Pyhäjärven Kiimajärvi.

70 VUOTTA täytti 18. 2. 1975 Toijalassa Eliina Nuora o.s.

Uosukainen. Merkkipäiväänsä hän vietti kodissan lastensa, lähi-omaisten, entisten ja uusien naapurien parissa. Kiviniemen nuorisoseuran onnittelet esitti Toivo Männikkö ja Iivari Karpanmäki, muistellen Eliina Nuoran osuutta näyttelijänä, laulajana y.m. toimintaan osallistujana nuorisoseuratyössä.

70 VUOTTA täyttää 13. 5. 1975 Aino Paukku o.s. Nuora Nokian Linnavuoressa. Aino Paukku on kotoisin Sakkolan Häitermaasta ja hän on suorittanut elämäntyönsä suuren perheen äitinä ja kasvattajana.

60 VUOTTA täytti 23. 1. 1975 Alvar Nalli Vuoksenniskalla. Entinen kotikylä Sakkolan Kaarnajoki.

Aulis Airtto

60 VUOTTA täytti 29. 1. 1975 Hilja Länsirinne o.s. Kermi-
nen Lempäälän Moisiossa. Entinen
kotikylä Sakkolan Haparainen.

60 VUOTTA täytti 2. 2. 1975
sotilasmestari Kaarlo Kallonen
Kangasalan Vatialassa. Hä-
nen kotikylänsä oli Sakkolan La-
pinlahti. Oli hyvä puolimaileri
nuoruudessaan. On kirjoittanut
myös lehtemme.

60 VUOTTA täytti 22. 2. 1975
Hilkka Honkanen o.s. Olli-

kainen Lempäälän Hauralassa.
Hän on syntynyt Sakkolan Petä-
järvellä. Viimeinen kotikylä Rau-
dun Vehmainen. Ollut innokkaas-
ti mukana nuorisoseura- ja Kar-
jala-seuratyössä. On harrastanut
kilpahihtoa. On Suvannon Seu-
dun asiamies.

50 VUOTTA täytti 28. 2. 1975
Olavi Kuparinen Vesilahden
Rautialassa. Entinen kotikylä
Sakkolan Petäjäjärvi. Hän kuuluu
Vesilahden kunnanvaltuustoon ja
on Vesilahden osuuspankin hal-
lintoineuvoston puheenjohtaja.

50 VUOTTA täytti 10. 3. 1975
Kalervo Nuora Tottijärven
Joenpohjassa. Hän on syntynyt
Sakkolan Petäjäjärvellä. Toiminut
moottorisahan esittelijänä maata-
lousnäyttelyissä Hankkijan osas-
toilla. Nuoruusvuosinaan innokas
yleisurheilija, paras pituushyppy-

Sattuha sitä Sakkulassaki

Jokkuu vuosi sit kuaritti yks
Karjala-lehe toimittaja, jot hiä
ku män kauppuamua Karjala-leh-
tii yhtie perriehe, nii emäntä sa-
nokii hänel: — Mitä semmosel le-
hel tekkyö mies ei uo näkynt ha-
lastuu sannua mei entisest Saku-
la pitäjäst. Mie sanoi täl toimitta-
jal jot mitä sie täst miul kuaritat,
emäntä ol joksieki oikijas, nii vä-
hä mieki uon näht kirjoituksii mei
entisest rotuporsaspitäjäst! —
Kirjoittakkua! Kyl myö entiset
sakkuloist ollua lukutaitosii ja ti-
latoa sit "Karjalaki" ku nähhiä
meijäki entiselt kot-paikalt kirjoj-
tuksii. — Hiä sano miul: — Mis-
täs myös tiijetiä nykyst toimitta-
jat jot mite työ uotta siel entisel
kot-paikallansa asuniet ja eläniet.
Teijä pitäs itsennä kiruttua niist
entisist asjoist, kyl myö asjat leh-
tie pannua. Nii hiä miul sano.

Mie käi siit itsekse miittimiä,
jot onks mei entisest Sakkulast
mittiä kirutettavua? Jos kiruttua
hyvyyksist, nii sanotua jot suot-
ta kehutua, eikä puutteist tuas
toimita enniä vuosikymmenii pe-
räst ruikutua ja voivotella.

Mutko mie oikei miiti ni miehiä
älysi, jot oha sielt paljoki sanot-
tauvua, eikä tarvi ottuakua ku
iha vanha Sakkula reunast, kesk-
pitäjäst ois vaik kuin paljo. Nii
mie sit kirjoti ja laitoin Karjala-
lehtie ja hyöhä julkaisiit sen, nii-

tulos 649. Myöhemmin on harras-
tanut moottoriurheilua.

50 VUOTTA täytti 28. 3. 1975
Armas Veikko Kallonen Hel-
singissä. Entinen kotikylä Sakko-
lan Kelja.

ku pyytäsissii lupasiitki, jot tiä
sama asja on olt aikannua jo le-
hes. Mut voipha olla jot kaikil
niil mil tulluo tiä oma Suvanno
Seutu ei uokkua tult Karjala-leh-
tii, eikä hyö uo sillo mite sitä lu-
keniet. Mut otetua se nyt tähä
ommua lehtie uuestua, ni kaik
näkkyyöt.

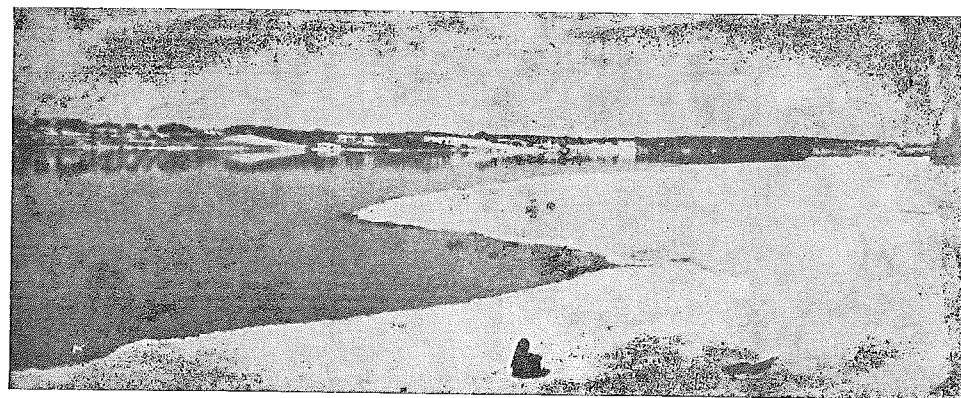
Vanha Sakkula pitäjähä ol en-
ne-vanhua oikei emäpitäjä Suvan-
no ja Vuokse kahe puole. Nois-
niemest ain Tapparii, Vennäi raij-
jua ast. — Mut sitko juavot tul-
liit muotii, tehtii toisie piähä
Vuoksela pitäjä ja toisie piähä
Metsäpirtti. Sitteki jäi viel Sak-
kulua iha kyl ast.

No nii kirutetuaha sit, kuitekii
vua yhest kyläst pitäjä toiselt lai-
jalt joita asjoi mitä siel on sat-
tunt.

Nykyjiä sanotua, jot lapijalin-
jal ei suaha mittiä työtä tehtyy
ja aikaseks, eikä sitä käytetäkkiä
ku työttömyystöis enniä.

Mut mie uhuon nyt teil mite Sak-
kula ukot enne muuttiit lapijalin-
jat luontuo ja pannii vietki juok-
semoa vastavirtua.

Ku niät enne vanhua Suvanno
ves virtas Kiynieme kautta Vuok-
sie ja sielt Räisälä ja Käksalme
kautta Luatokkua. Nii nyt yhten
kesän tavallist mua-ukot entisest
Sakkula Taipalie kyläst kaivoit
lapijoil oja puturan Taipalieharju
poikki. Ja ku ves opettel juokse-
mua tätä uutta puturaa myöte,
saiki se sellase valla ja vauhi jot
siint tulki Taijaliekosk. Se tuas
muutti asjan sellaseks jot Suvan-
no ves juokski nyt tiän kautta
Luatokkua ja Vuokse ves alko vir-
rata Kiynieme kautta Suvantuo

Taipaleenjoki, Tuomelanjoki.

päi ja ukot viel vähä lapijoil aut-
toit synty Kiyniemekosk. Suap
kulkii evviän kans pitäjäst toisie
ja etsii mist löytyy samallaisii
uko-tallikkoi ku Taipalies olj, ei-
kä taija äijä löytyy. Se on tuo
luonno muuttamine semmosta ai-
kamiehii hommua vielä nykyveh-
keilki, ainaki paremmaks muutta-
mine, entisil vehkeil siihe ei ky-
vennietkiä muut ku Taipalie ukot.

Ikiliikkujua on keksitty muail-
ma-alust lähtii, mut en uo kuult
onk siinkii onnistuttu muuval
niikiä hyväst ku täs samas Tai-
palies. Niiku kaik sakkuloist muis-
tuat, ni Taipaliejuojessaha olj yl-
kulkuu varte lossi. Täs lossis ei
olt airolai, ei karttuloi, ei hevos-
kiertuo, eikä moottorii. Mut kui-
teki se olj sellane, jot ku piäst
irt, ni se män itsestii toisel ran-
nal ja tuasku piäst irt, ni tuas it-
sestii takasii entisel rannal. Tätä
vällii se rahtas vuosikymmenät
lakkoilematta, tarvitsematta
enempiä ruokua ku muutakua
polttoainetta. Ja tämä tämmöne
ikiliikkuja olj keksitty tavallisel
mualaisjärel, ilma korkijajärkisi
insnyörlöihe appuu. Kylhä miul
on huastettu sekkii kuka on syy-
piä tälläse ikiliikkuja tekkua ja
kuka on sen isä, mut ku ei uo ha-
kent patenttii nii olkua iellieki
Taipalie ukkoloi yhteisel tilil.

Ku tält kyläkunnalt nyt on
käyty näitä ihmeitä paljastam-
mua nii uhotua viel yks tappuas.

Sehä voip olla, jot tiä Taipalie-
seutu on joteki sellasta ihmeihe
paikkua, millasii muuvual ei ta-
pahu missiä.

Täst vuosii tuakseppäi läksiit
nuapuri pojat tulemaa oikei suu-

rel sakil vieraillemua. Heitä tulj
Taipalieheki oikei tietäyvelt, tulj
jalkasii, tulj hevosil ja kaikennä-
kösil ajoneuvoil. Vissii heil olj
tarkoitus tulla vieruak sitä kaut-
ta Sakkula kirkol ast.

Ja ku heitä tuppais nii paljo,
katsoit sakkulois asjaksie männä
heitä vastua, niiko hyvä tapa on-
ki. Panniiit oikei puhtuat vuattiet
piällie, niiku vieraita vastas pit-
tiet piällie, niiku vieraita vastas
pittii ollaki. Hyö männiit Taipalie-
juoel ast, siin vieruat tulliit heitä
vastua.

Mut mikä ihme pit tuas tulla?
Ainko ku vieruat olliit tulos ni
hyö vässyit ni jot käveliit tai ryö-
miit takasii! Kyl sillo olj hyvi
pakkane talv, jot oisko hyö palen-
tuntiet? Mut ei siint kuitekua mit-
tiä tul, siin tulos. Oikei käi siäliks
ku ain yrittiin ja ain män mynkiä.

Täs vuottais likahussiit valkijat
vuattietki ja pitkästyttämiä se
kä muuteki.

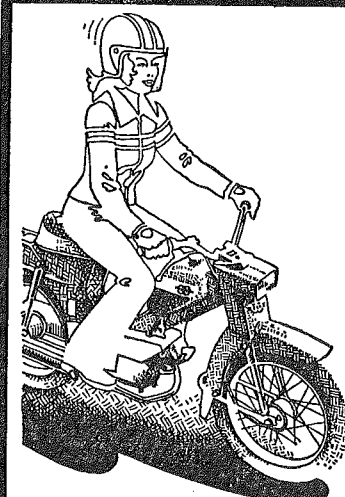
Siihe se sit lopetettii koko vie-
railutouhu sil kertua ja kaik läk-
siit kottii lopu kans.

Vielkii mie ihmettele sitä, jot
mikä ne vieruatalo pojat väsytti
ain ko olliit just piäsemäs mei
kylliiä?

Täs olliit ne kolme asjua pienest
Taipalie kyläst, mitähän sit onkua
sattunt pitäjä keskukses?

H.K.

Uudet Tunturit tulivat

Tule ja tutustu Tunturi Starttiin,
Maxiin, Sportiin ja Automatiin.

Lempäälän Pyörä

Om. M. TOIVA - Puh. 74 286

Suutari Kankkunen

Tämä vielä valkohapsisena vanhuksenakin suora ryhtinen suutari eli ja vaikutti vuosisadan vaihteessa Petäjärvellä. Suutari kävi jo heinäaikana meillä hankoa-massa heiniä latoon poutapäivinä, se oli kait vaihtelua ainaisen istumisen jälkeen.

Moni mies tekee nahkasta mitä osaa, mutta Aadolf teki mitä tah-toi.

Asepalveluksessaan ollessa hän teki korkea-arvoiselle upseerille saappaat, niitä katseli moni herra ja hyväksi tunnustivat. Aadolf sanoi, että ei näillä teidän vehkeillä saa tehtyä kunnon kenkiä, mutta kotona minulla on suutarivehkeet, joilla saa tehtyä saappaat jotka ottavat kolme askelta eteenpäin ilman miestä.

Poikansa Jalmari oli isänsä jälkeen kylän parhaita suutareita, mutta isä ukko sanoi, että ei tästä meidän pojasta tule kunnon suutaria, kun tämä ei saa veistä teräväksi.

Yhdet Jalmarin tekemät saappaat minä kerkisin pitää, mutta

minusta ne olivat oikein hyvät saappaat.

Kun isä Aadolf teki saappaita isolle isännälle, joka muistutti suutaria siitä, että panet vähän liian usein "sorokoska poppala" ("Sorokoska" oli venäläistä vot-ka sisältävä pullo, jonka sisällön prosentti oli 96.)

Isäntä sai pyytämänsä saapat, näöltään komeat, mutta toinen painoi "rinnasta" ja toinen kalusi kantapäätä. Mutta, talon-emännälle suutari teki mitä parhaimmat jalkineet, josta emäntä kovasti kiitteli suutaria. Isännän päästellessä ärräpäitä jatkuvasti sekä suomeksi että venäjäksi, jota kieltä myöskin hallitsi.

Isännän moittiessa suutaria sopimattomista jalkineista, suutari puolustautui sillä, että mitä hän sille mahtaa jos kun Luoja on luonut isännälle täysin kenkään sopimatomat jalat. Ei jaloissa ollut vikaa, sillä Aadolf osasi tehdä sopivat jalkineet jalkaan, vaikka ne olisi olleet kuin leipälapiot.

Eräs pänäkkä isäntä tahtoi saappaihin paljon "narskua", mutta tämän isännän ja suutarin välit eivät olleet kovin kehuttavat, niin suutari laittoi narskua vain toiseen kenkään. Se kenkä kovaa vonkaisi joka toisella askeleella ja toinen kenkä oli aivan vaiti. Tältä isännältä suutari ihmetteli, että miten sinä kävelet kun aina säästät toista jalkaa, siihen pitäisi panna lisää painoa.

Jos joku lukija ei tiedä mitä "narsku" on, niin sitä ei ole missään myytävänä se tehdään lehmän nahkapalasisista, kastellaan ja laitetaan pintapuolel vastekkain välipohjan väliin kenkään. Kun tämä nahka siellä kuivuu ja kovalla tiellä kävellessä täyttää teh-

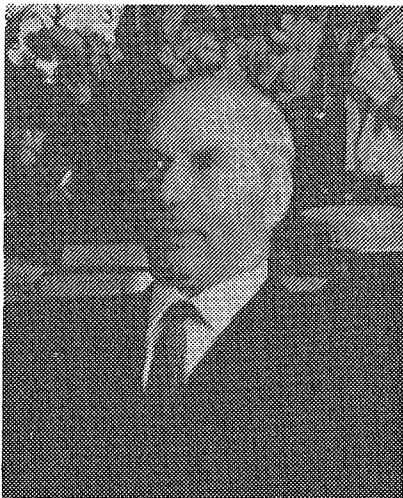
tävänsä, niin kenkä vonkuu kuin susi.

Tämän konstin katsottiin lisäävän isännän arvokkuutta, että jokainen näki ja kuuli missä "patruuna" asteli arvonsa mukaisena.

Kun tämä suutari Adolf Kankkunen kävi oikein toimeen syntyivät myyntisaappaat äkkiä, mutta sellaiset uittosaappaat, jota vesi pelkäsi, niissä meni tietysti oma aikansa.

Lieneekö siinä naisen kengässä ollut "narskua" tai muuta vetoa, jonka jäljet sotilaat löysivät sotatalvelna takarintamalta ja jota sitten lumilapiolla kantoivat ja etulinjaan näitten halukkaille ja haaveileville aseveljilleen 5 markkaa per nuppi.

Juho Kurikka

85 VUOTTA täytti 8. 2. 1975 Matti Tenkanen Forssassa. Entinen kotikylä Sakkolan Karhola.

Diplomi-insinööriksi valmistui Tampereen teknillisessä korkeakoulussa Pertti Vulli.

Vanhemmat Sylvi ja Jussi Vulli. Isä Sakkolan Röykkylästä.

Viimeinen lähtijä

Olin viimeinen lähtijä kesäkuussa 1944 kotikylästäni Röykkylästä. 4 divisioonan JR 5 ja 25 sekä KTR 1 kuljetettiin kolmella junalla Maanselän rintamalta Kannakselle Viipuri—Valkjärven radan varteen purettiin joukot. Ilmatointa oli kovaa ja äänistä päätellen taistelut olivat lähellä. JR-rykmentit joutuivat heti vastaiskuun ja etenivät huomattavasti. II/KTR 1 jossa olin 6 patr. ykköstykillä, pystytti teltat jonnekin Muolaa—Valkjärven välillä metsään ja odotti siirtoa rintamalle. Oli iltaruokailu, poistumiskielto voimassa ja kaikki valmiina lähtökäskyyn.

Kysyin jaosjohtajalta: Voisinko yön aikana pyörällä pistäytyä kotonani? Hän sanoi, ettei voi luvata. Hän voi olla kylä jonkin aikaa hiljaa poissa olostani.

Ohi mennessäni näin, että Kiviniemen markkinapaikalle oli koottu valtavasti tavaraa Suvannon eteläpuolen kylistä.

Kotikylä oli aution tuntuinen. Isäni ja Alma-sisareni olivat vielä kotona! Käsky oli tullut jo aamulla: Tämän yön hämärissä on

kaikkien oltava yli Kiviniemen siltojen. Nuorempi sisareni oli jo mennyt lehmien kanssa Kiviniemeen päin. Autokomppanian auton piti tulla meiltä vielä hakemaan tavaroita mm. kaksi nuorta sikaa. Auto oli eksynyt, otti jostain toisen lastin ja meni sen tien. Nopeat toimet olivat nyt tarpeen. Saapuesani jo olin hiestä läpimärkä. Sisareni teki minulle voileivät, join maitoa ja jatkoin matkaa pyörineni rantaan. Soudin viistoon kohti Haitermaan rantaa. Soudin minkä jaksoin 5 km. Aseman läheltä metsästä löytyi autokomppanian toimisto. He luulivat, että Röykkylä jo oli tyhjä. He uskoivat kuitenkin selostukseni ja sain auton mukaani. Isäni ja sisareni olivat ylittäneet jo sillat. Päivällä ylitys olisi ollut mahdoton valtavan sotilaskuljetuksen ja lentotoiminnan takia.

Virkeä kotikyläni oli nyt jo täysin autio ja tyhjä. Hylättynä se oli masentava näky. Kesäradalle eli markkinapaikalle jäi luullakseni kaikki se tavarapaljous, mikä sinne oli kerätty.

Samaan aikaan tapahtunut 4 divisioonan yritys pelastaa AK:n ampumatarvikevarastot myöhästyi. Aikaisemmin oli Kannaksen puolustus menettänyt suuren osan raskaasta aseistuksestaan ja nyt menetettiin Perkjärven ammusvarasto lähes kokonaan. Tehokas tykistötoiminta pääsi tämän jälkeen uudelleen alkuun vasta Talin-Ihantalan taisteluissa ammushuollon alettua.

Jälkeen päin on kirjoitettu, että milloinkaan ei suomalainen tykistö ole antanut niin tuhoisaa tuli-iskua kuin Ihantalan taisteluissa. Siellä yli 150 tykkiä syyti kranaatteja, joukossa monta raskasta patteris-

ASA-Cordes
Ulkomitoiltaan markkinoiden pienin 4 kg täysautomaattinen pesukone. Vain 64x55x43 cm. Ruostumatonta terästä. Pesurumpu itse irroitettavissa. Vapaavalintaiset ja kiinteät ohjelmat.

kairimo
MODIN TAVARATALO

Lempäälä, puh. 74 402

toa, monen divisioonan vahvuiseen vihollisjoukkoon niin paljon kuin ennätti. Olin ykköstykillä 6:sa patterissa, eikä ollut aikaa suunnata. Aina osui ja osoitteena jatkuvasti 10 sarjaa pikatulta. Yhdessä tehostetun puolustuksen kanssa tämä tykkituli katkaisi vihollisen hyökkäyksen ja pelasti Suomen.

Floridassa jouluk. 6 p:nä 1974.

Väinö Vanhanen

Papiksi vihittiin

Arkkipiispa Martti Simojoki suoritti 8. 1. 1975 juhlallisen papiksi vihkimisen Turun tuomiokirkossa. Vihittävä oli teologian kandidaatti Raimo Aapo Naumanen. Pastori Naumanen on Lyydia os. Korkka ja Idor Naumasen nuorin poika. Vanhempien kotikylä Sakkolan Sudenhännän Rajamäki. Pastori Naumanen on määrätty Keski-Porin seurakunnan papistonapulaiseksi.

Hänen puolisonsa teologian kandidaatti Maritta Naumanen suoritti samassa tilaisuudessa lehtorin viran saamisoikeuden.

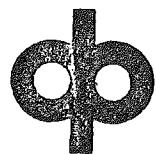
Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME
ja
MYYMÄLÄAUTOMME
PALVELEVAT TEITÄ

Antti Söyrinki

SEKATAVARALIIKE
NARVA OJOINEN
PUH. 77 071

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1975 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 12 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

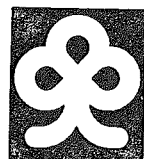
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 739 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.